

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610-**15232601**
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

24 Mart 2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından Bakanlığımıza yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN İBRAHİM AKIN'IN
TBMM 7/35100 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR

7/35100
GK 29

SORULAR

Son bir ay içerisinde Bolu'nun doğal sit alanları, orman ekosistemleri ve su havzaları peş peşe verilen "ÇED gerekli değildir" ve "ÇED olumlu" kararlarıyla maden ve enerji şirketlerinin hedefi hâline gelmiştir.

Yedigöller, Abant ve Uzunlar Gölü çevresinde toplam altı yeni proje için onay ve başvuru süreçleri tamamlanmıştır. Bu projeler arasında taş ocakları, kömür ocağı kapasite artırımı, rüzgâr enerji santrali (RES) ve enerji depolama tesisleri bulunmaktadır.

Bu projelerden bazıları tamamen ormanlık alanlarda yer almakta, bazıları ise Abant Gölü ve Büyüksu Çayı havzasına yalnızca 100-200 metre mesafede bulunmaktadır. Projelerin kesiştiği bölgeler, aynı zamanda Bolu'nun içme suyunu besleyen ana kaynaklar üzerindedir. Bu durum, orman ekosisteminin tahribatı, yeraltı su rejiminin bozulması, kuş göç yollarının kesilmesi ve jeotermal-enerji ruhsatlarının çıkışması gibi ekolojik riskleri doğurmaktadır.

77 yıldır yasal koruma altındaki bu alanların turizm tesisleri, doğalgaz hatları ve otel projeleriyle tahrip edilmesi, hem Anayasa'nın 56'ncı maddesindeki "sağlıklı çevrede yaşama hakkı"na hem de 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nun ruhuna aykırıdır. Bolu Abant ve Yedigöller Milli Parkları'nın bu düzenleme kapsamında tehdit altında olması, konunun aciliyetini artırmaktadır.

Bu bilgiler ışığında;

- 1- Bolu Valiliği tarafından Çamlıca köyü mevkiinde planlanan taş ocağı için verilen "ÇED gerekli değildir" kararının gerekçesi nedir ve bu karar öncesinde yerel halkın katılımı sağlanmış mıdır?
- 2- Çamlıca köyü taş ocağı projesi kapsamında, alanın yakınında bulunan dere yatakları ve su kaynakları dikkate alınarak herhangi bir hidrolojik etki analizi yapılmış mıdır?
- 3- Aksa Göynük Enerji A.Ş. tarafından yürütülen Himmetoğlu Linyit Ocağı kapasite artışı projesinin hava kalitesi, yeraltı suları ve halk sağlığı üzerindeki etkileri değerlendirilmiş midir?
- 4- Himmetoğlu Linyit Ocağı kapasite artışı projesi sahasının, bölgede mevcut jeotermal enerji ruhsatlarıyla çakıştığı iddiaları doğru mudur ve bu çakışma nasıl açıklanmaktadır?
- 5- DAVEN Enerji ve Uygun Enerji şirketleri tarafından Bolu'nun Göynük ve Mudurnu ilçelerinde planlanan Çubuk RES ve Adapazarı RES projeleri, kuş göç

yolları ve orman ekosistemleri dikkate alınarak mı hazırlanmıştır?

- 6- Söz konusu rüzgâr enerji santrali projelerine ilişkin biyolojik çeşitlilik izleme raporları kamuoyuyla paylaşılmış mıdır?
- 7- Bolu merkezine bağlı Baltalı köyü sınırlarında kurulacak patlatmalı kalker ocağı için verilen "ÇED olumlu" kararı hangi çevresel kriterler göz önünde bulundurularak verilmiştir?
- 8- Baltalı köyü kalker ocağı projesi kapsamında patlatmak üretim sürecinde ortaya çıkacak gürültü ve toz emisyonlarının denetimi hangi kurumlar tarafından yapılacaktır? Bakanlığınız bu denetimlerin ne kadar içerisinde olacaktır?
- 9- Abant su havzasına 200 metre mesafedeki Müstakimler köyü taş ocağı projesi için su kalitesi ve içme suyu güvenliği açısından herhangi bir risk analizi yapılmış mıdır?
- 10- Müstakimler köyü taş ocağı projesi, 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 9'uncu ve 10'uncu maddelerinde yer alan hükümlerle uyumlu mudur?
- 11- Milli parkların yapılaşmaya açılmasını öngören yasa teklifinin Abant ve Yedigöller Milli Parkları üzerindeki olası etkileri değerlendirilmiş midir?
- 12- "Kamu yararı" adı altında milli park ve tabiat parklarında yapılacak yapılaşmaların sınırları hangi hukuki kriterlere göre belirlenecektir?
- 13- Milli parkların yapılaşmaya açılmasına ilişkin yasa teklifinin, Türkiye'nin taraf olduğu Ramsar Sözleşmesi, Bern Sözleşmesi ve Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi ile çelişip çelişmediği yönünde herhangi bir inceleme yapılmış mıdır? Yapılmışsa bunun sonuçları nelerdir? Kamuoyu ile paylaşılacak mıdır?
- 14- Bolu il sınırları içinde yürütülmekte olan bu altı maden ve enerji projesi toplamda kaç hektarlık orman alanını etkileyecektir?
- 15- Bu projelerin uygulanması sonucunda Bolu'daki orman ekosisteminin karbon yutak kapasitesinde ne kadar azalma beklenmektedir?
- 16- Son üç yıl içerisinde Bolu ilinde kaç adet "ÇED gerekli değildir" kararı verilmiştir ve bu kararların kaç orman veya su havzası alanlarını kapsamaktadır?

CEVAPLAR

- 1- Bolu İli'nin Göynük İlçesi'ne bağlı Çamlıca Köyü sınırları içinde Bolu Valiliği (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü) tarafından işletilmesi planlanan 1(A) Grubu Ariyet Ocağı'na (9,95 Ha) 02.09.2025 tarihinde Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Olumlu kararı verilmiştir. Söz konusu ocakta patlatma yapılmayacak olup, Ariyet Ocağı olarak köy yollarının bakım ve onarımı için kullanılacaktır. Bahse konu proje Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği Ek-2 Listesi'nde yer almaktadır. Ek-2 Listesi'nde yer alan projelere Halkın Katılım Toplantısı yapılması mevzuatta bulunmamaktadır.

- 2- Projenin planlanması aşamasında su ve dere yatakları hakkında ilgili kurum olan Tarım ve Orman Bakanlığı Devlet Su İşleri (DSİ) Genel Müdürlüğüne Bolu Valiliği (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü) tarafından görüş sorulmuş olup, uygun görüşle ÇED süreci devam etmiştir.
- 3,4- Bakanlığımızca projenin hava kalitesi, yer altı suları ve halk sağlığı üzerindeki etkileri değerlendirilmiş olup, ayrıca Bolu Valiliği İl Sağlık Müdürlüğü, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü, Tarım ve Orman Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Bolu Valiliği İl Özel İdaresi ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (MAPEG) söz konusu projenin inceleme değerlendirme komisyon üyesi olup, belirtilen hususlarla ilgili “Olumlu” görüşlerini bildirmişlerdir.
- 5- Ülkemizde planlanan ve Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği kapsamında Bakanlığımıza başvurusu yapılan her projenin ÇED süreçlerinde seçilen alanının ve önerilen proje nedeniyle etkilenmesi muhtemel olan çevrenin; topografyası, batimetrik özellikleri, ulusal enerji iletim şebekelerine göre konumu, aday sahanın yer aldığı coğrafi bölge ve iklim özellikleri, karayolları ve yerleşim merkezlerine göre konumu, arkeolojik ve kültürel varlıklar ile ilişkisi, doğal koruma alanları ve milli parkla olan ilişkisi, zirai ve sanayi durumu ve aday sahanın lojistik konumu, bölgenin nüfus, fauna, flora, jeolojik ve hidrojeolojik özellikleri, doğal afet durumu, tarım, turizm, toprak, su, hava ve atmosferik koşulları, iklimsel faktörler, mülkiyet durumu, kültür varlığı ve sit özellikleri, peyzaj özellikleri, arazi kullanım durumu, hassasiyet derecesi ÇED Yönetmeliği'nin Ek-5'deki (Duyarlı Yörelere Listesi de dikkate alınarak) ve benzeri özellikleri dikkate alınarak, projeye ait dosyanın, proje kapsamında hazırlanacak olan her türlü bilgi ve dokümanın incelenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla; ÇED Başvuru Dosyası'ndaki bilgiler de göz önünde bulundurularak; ilgili kurum ve kuruluş temsilcileri, Bakanlık yetkilileri ile proje sahibi ve/veya temsilcilerinden oluşan bir komisyon kurulmuş olup, bahse konu komisyonda Tarım ve Orman Bakanlığı (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Orman Genel Müdürlüğü) yer almaktadır.

Bu bağlamda Bakanlığımıza ÇED başvurusu yapılan bütün Rüzgar Enerji Santrali (RES) projelerinde olduğu gibi, söz konusu *Adapazarı Rüzgâr Enerji Santrali (33 Türbin 80 MWm/80 MWe)* projesi, *Adapazarı RES Kapasite Artışı [16 Türbin- 84,80 MWm/80 MWe'den-Toplam 22 Türbin- 121,40 MWm/116,60 MWe'ye Çıkarılması]* projesi, *Adapazarı Rüzgâr Enerji Santrali Kapasite Artışı (Mevcut 22 Türbin 129,40 MWm /129,4 MWe'den 27 Adet Türbin (164,7 MWm /151,9 MWe) ilavesi ile Toplam 49 Türbin 294,1 MWm /281,3 MWe)* projesi ve *Çubuk RES (11 Türbin- 50 MWm / 50 MWe)* ve *Elektrik Depolama Tesisi (50 MWe 50 MWh)* projelerinde de projelerin kuş göç yolları ve orman ekosistemleri üzerindeki etkileri gerek Bakanlığımızca gerekse İnceleme Değerlendirme Komisyon Üyesi olan kurum/kuruluşlar (Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Orman Genel Müdürlüğü, vb) tarafından detaylı bir şekilde incelenerek uygun görüş alınarak ÇED kararı verilmektedir.

- 6- Bakanlığımıza sunulan dosya ile ilgili ÇED Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri kapsamında duyuru tarihinden itibaren rapor nihai edilene kadar proje hakkında görüş bildirilmesi adına Bakanlığımız <https://eced-duyuru.csb.gov.tr/eced-prod/duyurular.xhtml> adresinde muhtelif zamanlarda projenin aşamaları ile projenin İnceleme Değerlendirme Kurulu (İDK) üyelerinin istemiş olduğu

çalışmaları içerir ÇED Raporu, Nihai ÇED Raporu (Ekosistem Değerlendirme Raporu, Parlama Analizi vb. çalışmaları içeren), kamuoyuna bilgilendirme yapılarak görüş ve önerileri alınmaktadır.

Bu bağlamda ÇED Başvuru Dosyası, ÇED Raporu, Nihai ÇED Raporları gerek Bakanlığımız <https://eced-uyuru.csb.gov.tr/eced-prod/duyurular.xhtml> adresinde gerekse Valiliğince askıda ilan edilmektedir. Bakanlığımızca yürütülen ÇED süreci şeffaf ve kamuoyuna açık şekilde tamamlanmaktadır.

- 7- Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları kapsamaktadır.

Bolu İli'nin Merkez İlçesi'ne bağlı Baltalı Köyü'nün Yukarı Baltalı Mahallesi'nde şahıs tarafından yapılması planlanan "İR:75012 (ER:3166606) No'lu II-A Grubu Kalker Ocağı ve Kırma - Eleme Tesisi Kapasite Artırımı" projesi ile ilgili Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) sürecinde, Bakanlığımız Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tarafından söz konusu proje alanında; "tescilli tabiat varlığı (mağara, anıt ağaç bildirilmiş değeri taşıyan ağaç, fosil yatağı vb.), doğal sit alanı ve potansiyel doğal sit alanı bulunmadığı" bildirilmiştir.

Ayrıca, Nihai ÇED Raporu'nda 3. Bölüm'de projenin inşaat ve işletme aşamasında çevresel etkileri ve alınacak önlemler başlığı altında su kirliliği , atık, hava kirliliği ve gürültü kirliliği vb. gibi çevresel etkiler değerlendirilmiş olup; yapılan hesaplama ve değerlendirmeler ülkemizde ÇED Raporları'nın sunulduğu ve değerlendirildiği en yetkin kurum olan Bakanlığımız tarafından yayımlanan kılavuzlara uygun olarak yapılmıştır.

- 8- 2872 sayılı Çevre Kanunu çerçevesinde, Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatının denetimle yetkilendirilmiş personelleri tarafından, faaliyetlere yönelik olarak, planlı, ani ve şikayetler üzerine çevre denetimleri ile ÇED izleme-kontrol çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

ÇED İzleme - Kontrol ve çevre denetimi çalışmalarında ÇED kararı bulunan projeler yerinde incelenerek gerek ÇED Raporları'ı gerekse Proje Tanıtım Dosyaları'nda yer alan taahhütler doğrultusunda çalışılıp çalışılmadığı ve bu taahhütler kapsamında yükümlülüklerin yerine getirilip getirilmediği hususları irdelenmekte, aykırılıkların tespit edilmesi halinde 2872 sayılı Çevre Kanunu gereğince idari yaptırımlar ve para cezaları uygulanmaktadır.

- 9,10- Bolu İli'nin Merkez İlçesi'nde Müstakimler Köyü'nde önergede belirtilen Taş Ocağı projesi ile ilgili ÇED Yönetmeliği Ek-1 kapsamında Bakanlığımızca verilmiş bir ÇED kararı bulunmamaktadır.

Bolu Valiliği (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü) tarafından yapılan incelemede; Bolu İli'nin Merkez İlçesi'ne bağlı Müstakimler Köyü ile belirtilen su havzasına yaklaşık 5 km mesafede bulunmaktadır. Söz konusu alan

havza dışında olup, mansap tarafındadır. Bolu İli'nin Merkez İlçesi'ne bağlı Müstakimler Köyü 109 Ada, 2,4 ve 5 No'lu parsellerde Kumsan Nakliyat Taahhüt ve Ticaret Ltd. Şti. tarafından Kırma Eleme Tesisi'ne ilave olarak Yıkama Tesisi planlanmıştır. 04 Ağustos 2025 tarihinde Bolu Valiliği (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü) tarafından ÇED Olumlu kararı verilmiştir. Müstakimler Köyü'nde firmaya ait Kırma Eleme ve Yıkama Tesisi bulunmakta olup, Taş Ocağı bulunmamaktadır

11,12,13,14 - ÇED süreci içerisinde milli parklara yönelik değerlendirmeler İnceleme Değerlendirme Komisyonu üyesi olan Tarım ve Orman Bakanlığı (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü) tarafından yapılmaktadır, Söz konusu bilgilerin Tarım ve Orman Bakanlığı (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü)'ndan edinilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

15- Orman ekosistemindeki karbon yutak kapasitesine yönelik değerlendirmelere ilişkin bilgilerin Tarım ve Orman Bakanlığı (Orman Genel Müdürlüğü)'ndan edinilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

16-ÇED Yönetmeliği Ek-2 Listesi kapsamında yer alan projeler için Proje Tanıtım Dosyası hazırlanarak Valiliklere (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Müdürlüklerine) sunulmakta, sunulan Proje Tanıtım Dosyalarına ilişkin ÇED süreci Valiliklerce yürütülerek yapılan inceleme ve değerlendirmeye müteakip çevre açısından sakınca görülmeyen projelere ÇED Olumlu kararları verilmektedir.

ÇED süreçleri ile ilgili bilgi/belgeler Valiliklerin (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü) Resmi web sayfalarında yayımlanmakta olup, gerekli bilgi ve belgeler <https://eced-duyuru.csb.gov.tr/eced-prod/duyurular.xhtml> adresinden duyurular kısmından temin edilebilmektedir.

Diğer taraftan orman ve su havzaları ile ilgili bilgilerin Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ve Su Yönetimi Genel Müdürlüğü'nden edinilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.